

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

Максименко Віталій Миколайович

УДК 342.9:347.122 (477) (043)

ОБ'ЄКТИ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Хмельницький – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницька обласна рада.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
БУХАНЕВИЧ Олександр Миколайович,
Служба Віце-прем'єр-міністра з питань
європейської та євроатлантичної інтеграції
України, керівник.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
МУЗИКА-СТЕФАНЧУК Оксана Анатоліївна,
Інститут права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
завідувач кафедри фінансового права;

доктор юридичних наук, доцент,
ГАВРИЛЮК Руслана Олександрівна,
юридичний факультет
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри публічного права

Захист відбудеться «25» березня 2021 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.895.02 у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8, конференц-зал (ауд. 907).

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 38.

Автореферат розісланий «25» лютого 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Олена ЧЕРНЯК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Фінансові правовідносини без перебільшення були і є основою економічного розвитку держави, оскільки реалізація державної політики в окремих сферах публічної фінансової діяльності дає змогу збалансувати економічні інтереси влади та суспільства за рахунок використання відповідних засобів правового регулювання. Діалектичний розвиток суспільних відносин призводить до поступового оновлення та трансформації об'єктного складу фінансових правовідносин, що натомість обумовлює потребу системного наукового опрацювання новацій та вдосконалення вже наявних концепцій і підходів щодо тлумачення природи та сутності категорії «об'єкт фінансових правовідносин».

На сучасному етапі розвитку науки фінансового права уявлення про цю категорію є досить загальними та обмежуються низкою теоретичних положень щодо визначення поняття «об'єкт правовідносин», а також спеціальними дослідженнями структури окремих видів фінансових правовідносин (бюджетних, податкових, митних тощо), де об'єкт розглядається лише як окремий елемент. Однак поза увагою наукової спільноти залишаються питання об'єктоздатності окремих благ, які утворюють об'єктний склад фінансових правовідносин, їх правової та суспільної природи, юридичної нейтральності, а також класифікації.

Сутність структури фінансових правовідносин та зміст її окремих елементів досліджували: Є. О. Алісов, О. М. Бандурка, О. О. Бригінець, О. М. Буханевич, Л. В. Вакарюк, В. М. Василенко, Л. К. Воронова, Р. О. Гаврилюк, О. П. Гетманець, Д. О. Гетманцев, Е. С. Дмитренко, О. О. Дмитрик, Л. М. Касьяненко, Б. А. Кормич, М. П. Кучерявенко, Т. А. Латковська, О. А. Лукашев, О. В. Макух, О. А. Музика-Стефанчук, Ю. В. Оніщик, О. П. Орлюк, П. С. Пацурківський, Л. М. Попова, Г. В. Россіхіна, В. Г. Савенкова, Л. А. Савченко, І. Л. Самсін, О. О. Семчик, В. І. Теремецький, А. М. Чвалюк, В. Д. Чернадчук та інші вітчизняні й зарубіжні науковці. Утім у своїх працях категорію «об'єкт фінансових правовідносин» вони розглядали узагальнено, що не дало змоги сформувати повного уявлення про її природу, місце та роль у структурі правовідносин. До того ж правозастосовна практика виявила чимало прогалин, пов'язаних з відсутністю нормативно-правового визначення окремих об'єктів фінансових правовідносин. Наведене не лише обумовило вибір теми дисертації, а й свідчить про актуальність сучасних наукових положень як для теоретичного аналізу сутності поняття «об'єкт фінансових правовідносин», так і для визначення нових методологічних підходів щодо розуміння вказаної категорії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації затверджена (протокол № 4 від 30 листопада 2015 року) вченою радою Хмельницького університету управління та права. Дисертація виконана відповідно до наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права «Правові засади організації та здійснення публічної влади», що є складовою наукової теми Хмельницького університету управління та права на 2013–2016 роки «Управлінські та правові засади забезпечення сталого

розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний номер 0108U008927) та на 2017–2026 роки (державний реєстраційний номер 01178U000103).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів, чинного законодавства України та практики його застосування, здійснити теоретико-методологічний аналіз об'єктів фінансових правовідносин та узагальнити наукові концепції щодо тлумачення правової природи та сутності цієї категорії.

Для реалізації зазначеної мети, необхідно виконати такі *завдання*:

- охарактеризувати доктринальні погляди на категорію «об'єкт правовідносин», що склалися у загальній теорії права;
- визначити основні етапи становлення категорії «об'єкт фінансових правовідносин» у вітчизняній правовій доктрині;
- проаналізувати будову та загальні засади формування методологічної основи дослідження об'єктів фінансових правовідносин;
- узагальнити наявні підходи щодо класифікації об'єктів фінансових правовідносин;
- визначити сутність та правову природу поняття «об'єкт фінансових правовідносин»;
- розкрити об'єктний склад окремих видів фінансових правовідносин;
- встановити загальні та спеціальні властивості та якості об'єктів фінансових правовідносин;
- з'ясувати питання об'єктоздатності та юридичної нейтральності об'єктів фінансових правовідносин;
- сформулювати низку теоретичних та практичних пропозицій щодо удосконалення об'єктного складу фінансових правовідносин.

Об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення публічної фінансової діяльності.

Предмет дослідження – об'єкти фінансових правовідносин.

Методи дослідження. У роботі використано як загальнонаукові, так і спеціально-юридичні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлене системним підходом, що дає змогу дослідити проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. *Формально-логічний метод* використано при формулюванні теоретичних положень дисертації, (*підрозділи 1.2, 2.2 та інші*), зокрема, при формулюванні дефініцій понять «об'єкт фінансових правовідносин», «об'єктоздатність», «властивості об'єкта фінансових правовідносин», «якості об'єкта фінансових правовідносин» та інших. *Статистичний та системно-структурний методи* використано у процесі побудови наукової класифікації видів об'єктів фінансових правовідносин (*підрозділ 2.2*) та визначення рівня юридичної нейтральності окремих благ, що утворюють об'єктний склад фінансових правовідносин. *Метод моделювання* дав змогу розробити низку пропозицій, спрямованих на удосконалення наукових поглядів щодо системи об'єктів окремих видів фінансових правовідносин (*підрозділи 3.1–3.4*). Завдяки *методам аналізу та синтезу* вдалося з'ясувати сутність та правову природу окремих об'єктів фінансових

правовідносин (*підрозділи 3.1–3.4*), а при використанні *порівняльно-правового методу* – встановлено закономірності розвитку концепцій розуміння категорії «об’єкт правовідносин» (*підрозділ 1.1*). Метод узагальнення та прогнозування застосовано у процесі формулювання та теоретичного обґрунтування результатів дослідження, які знайшли своє висвітлення у висновках до розділів і загальних висновках до дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній фінансово-правовій науці системним дослідженням теоретичних і практичних проблем сутності та природи об’єктів фінансових правовідносин. У результаті сформульовано низку наукових положень та висновків, зокрема:

вперше:

1) виокремлено основні чинники, що впливали на розвиток концепцій дослідження категорії «об’єкт правовідносин», до яких віднесено: теологічні (зокрема, періоду Стародавніх часів та Середньовіччя); ідеологічні (притаманні радянському періоду); суспільні (здебільшого властиві концепціям, в основу яких покладено ідею правової держави, невід’ємним елементом якої є громадянське суспільство. Ці чинники притаманні періоду Київської Русі та сучасному періоду); філософсько-правові (передусім йдеться про дослідження об’єктів правовідносин у контексті теорії природного права); діалектичні (йдеться про науково-технічний прогрес, який обумовлює появу нових видів правовідносин, а отже, і їх об’єктів); економічні (пов’язані із соціально-економічними процесами, які тривають у державі);

2) обґрунтовано ідею наявності в об’єкта фінансових правовідносин суспільної природи, яка взаємодіє з правовою природою при позиціонуванні об’єкта у правовідносинах та відображає його цільове призначення в межах об’єктивної реальності;

3) аргументовано доцільність виділення таких складових об’єктоздатності об’єктів фінансових правовідносин, як властивості (ознаки, що розкривають роль матеріального чи нематеріального блага у структурі правовідносин та відображають момент виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин) та якості (риси матеріального або нематеріального блага, які окреслюють межі цільового призначення блага, в межах яких інтерес учасників правовідносин є правомірним);

4) визначено загальні і специфічні властивості та якості об’єктів окремих видів фінансових правовідносин, за допомогою чого індивідуалізовано об’єктний склад конкретних правовідносин;

удосконалено:

5) класифікацію об’єктів фінансових правовідносин за рахунок уведення нових критеріїв: ознаки суспільної природи, структура, стан, джерело походження суспільної природи, строк існування в межах об’єктивної реальності, що дало змогу визначити їх сутність та охарактеризувати суспільну та правову природу;

б) визначення поняття «об’єктоздатність» за рахунок уведення категорії властивості та якості, що є передумовою правового обігу окремих благ,

основним чинником, який визначає обсяг правосуб'єктності учасників фінансових правовідносин та є засобом позиціонування правової природи блага;

7) теоретичні положення щодо розмежування категорій «об'єкт правовідносин» та «предмет правового регулювання» за рахунок дослідження цих категорій крізь призму однорідності суспільних відносин та інтересу їх учасників;

8) теоретичні положення щодо категорії «юридична нейтральність об'єкта правовідносин», яка розглядається як стан, що має постійний або тимчасовий характер, усуває можливість блага бути елементом структури правовідносин та унеможливорює виникнення і реалізацію суб'єктивних прав щодо нього;

9) термінологічний апарат науки фінансового права та її підгалузей (митне право, податкове право, банківське право, бюджетне право тощо) за рахунок формулювання авторських дефініцій основних понять;

дістали подальшого розвитку:

10) теоретичні положення щодо систематизації концепцій і теорій категорії «об'єкт правовідносин», як основного засобу розмежування публічно-правових та приватно-правових відносин у суспільстві;

11) теоретичні положення щодо методології дослідження об'єктного складу фінансових правовідносин та підходів до розуміння правових явищ, що використовуються при аналізі об'єктів окремих видів фінансових правовідносин.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення можуть бути використані у:

– *науково-дослідній роботі* – для подальшого розроблення теоретико-правових уявлень щодо структури фінансових правовідносин, а саме визначення структурних зв'язків окремих елементів складу, зокрема і об'єкта, як структуроутворюючої категорії;

– *правотворчій сфері* – для вдосконалення нормативно-правового регулювання окремих сфер публічної фінансової діяльності (*Акт впровадження з Комітету з питань правової політики Верховної Ради України від 26 серпня 2020 р. № 04-226/17-2020/142232 (179986)*);

– *правозастосовній діяльності* – для покращення практичної діяльності суб'єктів фінансових правовідносин, зокрема контролюючих органів, які здійснюють фінансовий та інші види контролю;

– *навчальному процесі* – у процесі підготовки підручників, навчальних посібників та проведення занять з дисциплін «Фінансове право», «Податкове право», «Бюджетне право», «Митне право», «Банківське право» тощо (*Довідка про реалізацію наукового дослідження у навчальному процесі Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 10 серпня 2020 р. № 6477/20*).

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконано дисертантом самостійно. Усі положення й висновки, що викладені в дисертації та складають її новизну, розроблені автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення,

висновки й практичні рекомендації було оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях та семінарах:; «*Актуальна юриспруденція*» (м. Київ, 3 жовтня 2019 р.); «*Правове регулювання суспільних відносин: перспективні напрями на шляху до сталого розвитку*» (м. Київ, 4–5 жовтня 2019 р.); «*Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрями його вдосконалення*» (м. Одеса, 11–12 жовтня 2019 р.); «*Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті*» (м. Дніпро, 1–2 листопада 2019 р.); «*Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього*» (м. Дніпро, Україна, 10–11 січня 2020 р.).

Публікації. Основні положення дисертації висвітлено у 6 наукових статтях, з яких 5 – опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, а також у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, логічно об'єднаних у 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 250 сторінок, з них основного тексту – 209 сторінок. Список використаних джерел налічує 262 найменування і займає 25 сторінок. Додатки розміщено на 15 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, наведено відомості про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету та задачі, окреслено об'єкт, предмет і методологічну основу дослідження, висвітлено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації результатів дисертації та кількості публікацій.

Розділ 1 «Теоретико-правове підґрунтя дослідження питань об'єктів правовідносин» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «*Еволюція концепцій дослідження категорії «об'єкт правовідносин»*» встановлено, що упродовж свого еволюціонування, категорія «об'єкт правовідносин» пройшла шлях від предмета, з приводу якого виникають правовідносини, до складного елемента, який визначає матеріальний зміст правовідносин і формує їх суб'єктний склад.

Встановлено, що основними критеріями, за якими відбувалося усвідомлення природи та сутності категорії «об'єкт правовідносин», є: правова природа об'єкта правовідносин, зміст категорії «об'єкт правовідносин», місце об'єкта у структурі правовідносин, функції об'єкта правовідносин, характеристика об'єкта правовідносин, трансформація (схильність до змін стану) об'єкта правовідносин.

Зроблено висновок, що основними чинниками, які впливали на процес еволюції концепцій дослідження категорії «об'єкт правовідносин», є: теологічні (домінування церковних догм і доктрин у становленні суспільних поглядів на правові явища), ідеологічні (погляд на правові явища крізь призму політичних та ідеологічних уподобань), суспільні (утвердження ідеї правової держави, в межах якої правові явища сприймаються по особливому), філософсько-правові

(вплив теорій права на формування думки про правові явища), діалектичні (поява нових видів правовідносин, які змусили подивитися на категорію «об'єкт» по новому), економічні (вплив соціально-економічних перетворень на розуміння сутності правових явищ).

У підрозділі 1.2 «Розуміння поняття «об'єкт правовідносин» в загальній теорії права» проаналізовано основні теорії розуміння категорії «об'єкт правовідносин», які склалися у загальній теорії права та відображають доктринальні погляди на сутність і природу зазначеного елемента структури правовідносин.

Доведено, що поряд із правовою природою, кожен об'єкт має іншу – суспільну природу, яка відображає його цільове призначення у суспільних відносинах, тобто характеризує сутність конкретного блага. При чому, взаємодія суспільної та правової природи відбувається виключно при позиціонуванні об'єкта у правовідносинах; правову природу, у даному випадку, слід вважати основною, а суспільну – додатковою.

Обґрунтовано, що самостійність об'єкта у структурі правовідносин обумовлена низкою чинників, основними з яких є: філософське розуміння об'єктивної реальності, яка складається з предметів матеріального та нематеріального світу; незалежність існування об'єкта від суб'єктивних чинників, навіть в межах правового поля; санкціонування правового захисту благ і явищ на державному рівні.

Запропоновано під юридичною нейтральністю вважати стан об'єкта, який має постійний або тимчасовий характер та виключає можливість даного блага бути елементом структури правовідносин, і як наслідок унеможливорює виникнення та реалізацію суб'єктивних прав щодо нього. Саме тому, юридично нейтральний об'єкт пропонується розглядати як соціальну категорію, оскільки до моменту спрямування на нього засобів правового регулювання він має лише суспільну природу.

Розділ 2 «Методологія дослідження та загальна характеристика об'єктів фінансових правовідносин» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Методологія дослідження питань об'єктів фінансових правовідносин» запропоновано під методом вважати сукупність прийомів, засобів та способів, застосування яких сприяє систематизації уявлень про об'єкт фінансових правовідносин, дозволяє визначити роль і місце даного елемента у структурі фінансових правовідносин, а також формує наукову позицію щодо етапів становлення зазначеної категорії у теорії фінансового права.

Визначено, що застосування методів наукового пошуку при дослідженні об'єктів фінансових правовідносин, ґрунтується на принципах: системності (структурованості методології), послідовності використання методів, раціональності (наявності об'єктивних потреб використання методів) та інформаційної єдності (її результатом є цілісність уявлень про досліджувану категорію).

Розроблено методичні рекомендації щодо використання загальнонаукових і спеціальних методів при дослідженні об'єктів фінансових

правовідносин, основною метою яких є: окреслення методологічних засад дослідження об'єктів фінансових правовідносин; визначення цільового призначення того чи іншого методу при дослідженні об'єктного складу фінансових правовідносин; фіксація типового алгоритму дослідження матеріальних і нематеріальних благ, які є об'єктами фінансових правовідносин; спрямування дослідників правових явищ у сфері публічної фінансової діяльності в конструктивне русло наукового пошуку, що забезпечить достовірність і повноту отриманих результатів дослідження.

Обґрунтовано, що при дослідженні об'єктів фінансових правовідносин, найбільш прийнятним є інтерсуб'єктивізм, тобто підхід до розуміння правових явищ, який являє собою синтез об'єктивізму і суб'єктивізму та дозволяє встановити міцний зв'язок між суспільною та правовою природою об'єктів фінансових правовідносин. Встановлено, що перевагою вказаного підходу є гарантування балансу окремих елементів структури правовідносин, що свідчить про його прогресивність, оскільки зберігається рівновага між об'єктом та суб'єктом правовідносин.

У підрозділі 2.2 «Сутність поняття «об'єкт фінансових правовідносин» запропоновано під об'єктом фінансових правовідносини розуміти явище реальної дійсності (матеріальне чи нематеріальне благо), з яким фінансово-правові норми пов'язують інтерес суб'єктів фінансових правовідносин, що забезпечується шляхом виникнення, реалізації та охорони їх юридичних прав та обов'язків.

Зроблено класифікацію об'єктів фінансових правовідносин за такими критеріями: за формою (матеріальні, нематеріальні); за специфікою правовідносин об'єкти (митних правовідносин, бюджетних правовідносин, податкових правовідносин, банківських правовідносин, валютних правовідносин, відносин у сфері кредитування та страхування, відносин у сфері здійснення фінансового контролю, відносин у сфері організації публічних та приватних фінансів, з урахуванням особливостей правового регулювання приватних фінансів); за ознаками суспільної природи (прості, складні); за структурою (складоутворюючі, процесуальні); за станом (первинні, похідні); за строком існування в межах об'єктивної реальності (постійні, тимчасові); за джерелом походження суспільної природи об'єкти (утворені за допомогою природних чинників; монополія утворення яких належить державі; які утворюються як державою, так й іншими суб'єктами фінансових правовідносин, включаючи блага, що є результатами їх спільної діяльності).

Доведено, що під об'єктоздатністю об'єктів фінансових правовідносин слід розуміти сукупність властивостей та якостей матеріальних і нематеріальних благ, які є передумовою їх правового обігу та основним чинником, що визначає обсяг правосуб'єктності учасників фінансових правовідносин. Встановлено, що властивостями об'єкта фінансових правовідносин, є ознаки, які розкривають правову природу матеріального чи нематеріального блага, тобто характеризують його роль у структурі правовідносин та відображають момент виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин.

Якості об'єкта фінансових правовідносин – це риси матеріального чи нематеріального блага, які є своєрідним правовим втіленням суспільної природи об'єкта, тобто вони окреслюють межі цільового призначення блага, в межах яких інтерес учасників правовідносин є правомірним.

Розділ 3 «Дослідження об'єктного складу окремих видів фінансових правовідносин» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Аналіз об'єктів бюджетних правовідносин» здійснено комплексний аналіз об'єктів бюджетних правовідносин, з виділенням їх специфічних властивостей та якостей, а також із дослідженням особливостей суспільної та правової природи зазначених об'єктів.

Використання наукових методів дало змогу встановити, що об'єкти бюджетних правовідносин потрібно розглядати в якості складової об'єктного складу фінансових правовідносин, що обумовлено такими критеріями: наявність спільного чинника, який обумовлює виникнення прав та обов'язків суб'єктів (публічні грошові фонди); спрямованість на задоволення суспільних потреб шляхом фінансування окремих видів діяльності; наявність однакового матеріального змісту вказаних правовідносин.

Встановлено, що сфері бюджетування притаманна наявність умовних безоб'єктних правовідносин, існування яких пов'язане з відсутністю формального визначення поняття «державний бюджет», що свідчить про юридичну нейтральність даного об'єкта. У ході дослідження проаналізовано чинне законодавство та висловлені пропозиції щодо внесення до нього відповідних змін з метою усунення вказаного вище недоліка.

Спираючись на думку вітчизняних вчених, вдалося систематизувати об'єкти бюджетних правовідносин в межах окремих груп та дослідити їх більш детально, враховуючи специфіку правової та суспільної природи кожної окремої групи. Саме це й забезпечило узагальнення уяви про об'єкт бюджетних правовідносин, розуміння його ролі та місця у структурі правовідносин.

У підрозділі 3.2 «Загальна характеристика об'єктів податкових правовідносин» встановлено, що об'єктний склад податкових правовідносин є достатньо особливим, що обумовлено специфікою матеріальних і нематеріальних благ, які його утворюють, оскільки вони розглядаються у якості джерела податкових доходів до відповідного бюджету та отримують під впливом правової природи нові специфічні риси.

Проведений аналіз дозволив встановити, що аргументами на користь віднесення об'єктів податкових правовідносин до числа об'єктів фінансових правовідносин є: спільний характер норм, за допомогою яких здійснюється правове регулювання; обов'язковість участі держави у зазначених правовідносинах; структурованість стадій публічної фінансової діяльності.

Розглядається питання співвідношення об'єктів податкових правовідносин і об'єктів оподаткування. Так, об'єкт оподаткування – це елемент, який обов'язково визначається під час встановлення податку. До таких об'єктів віднесено, зокрема: майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з

наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

Відсутність у податковому законодавстві формального визначення поняття «об'єкт оподаткування» негативно впливає на відповідні правовідносини, адже за таких умов важко встановити вичерпний перелік благ, які можуть виступати у цій ролі. Навіть якщо враховувати розвиток суспільних відносин, завдяки якому постійно з'являються нові об'єкти оподаткування, які неможливо постійно додавати до Податкового кодексу України, формальне визначення надало б змогу у певний спосіб окреслити властивості та якості тих благ, які можуть виступати у ролі об'єкта оподаткування. За відсутності регламентації поняття «об'єкт оподаткування» в податковому законодавстві, цілком ймовірно виникнення безоб'єктних правовідносин, тобто відносин, у яких буде встановлено податок на об'єкт оподаткування, який не має під собою реального правового підґрунтя. Існування таких правовідносин неприпустимо, оскільки воно сприяє неправомірному економічному тиску на платників податків та зборів, який призведе до соціально-економічної кризи та використання податкової системи як важеля суспільного впливу.

У підрозділі 3.3 «Об'єкти банківських правовідносин» здійснено комплексний аналіз природи та сутності об'єктів банківських правовідносин, визначено їх специфічні властивості та якості, які характеризують унікальність даних благ, а також проаналізоване питання їх об'єктоздатності.

Спираючись на теоретико-правове підґрунтя дослідження встановлено, що належність об'єктів банківських правовідносин до об'єктного складу фінансових правовідносин обумовлена наступними чинниками: наявність спільних методів правового регулювання; ідентичність цільового призначення благ; однаковий матеріальний зміст; спільність суб'єктного складу.

У ході дослідження встановлено, що позиціонування об'єктів банківських та валютних правовідносин в межах правових реалій значно ускладнюється розгалуженістю відповідного законодавства. Однак ця проблема не впливає на їх високу об'єктоздатність, що пояснюється пріоритетністю вказаних правовідносин для сфери економічного розвитку держави.

У підрозділі 3.4 «Характеристика об'єктів митних правовідносин» визначено, що основним чинником, навколо якого формується правова природа об'єктів митних правовідносин, є факт переміщення через митний кордон, який визначає цільове призначення об'єкта (його суспільну природу) в межах митних правовідносин.

З'ясовано, що в межах митних правовідносин юридично нейтральним об'єктом, з причин відсутності належного закріплення, є митне забезпечення, авторське визначення якого було запропоноване у ході дослідження. До того ж, автор звертає увагу на проблему недосконалості термінологічного апарату Митного кодексу України, а саме використання терміна «орган доходів і зборів», який слід замінити терміном «контролюючий орган».

Під об'єктом митних правовідносин запропоновано розуміти сукупність матеріальних (товари, транспортні засоби, природні ресурси тощо) та нематеріальних (порядок проведення митних процедур, порядок притягнення

до відповідальності за порушення митних правил тощо) благ, які входять до сфери митно-правового регулювання та пов'язані з фактом переміщення через митний кордон держави. Таке визначення має узагальнюваний, тобто універсальний характер, оскільки дає змогу поєднати різні за характером блага в межах конкретної, чітко визначеної сфери правової регламентації. Крім цього, воно визначає основний чинник (переміщення через митний кордон), навколо якого формується правова природа зазначених благ, що, безумовно, важливо, адже джерело правової природи суттєво впливає і на цільове призначення таких благ (їх суспільну природу) у межах митних правовідносин.

Встановлено, що об'єкти митних правовідносин (нематеріальні блага) характеризуються відсутністю суспільної природи, оскільки їх цільове призначення візуалізується лише на законодавчому рівні, що дозволяє говорити про існування даної категорії виключно в межах правових реалій, які пристосовані до конкретної сфери правового регулювання.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано оригінальне вирішення наукового завдання, що полягає у розробці нових підходів щодо визначення змісту, сутності та природи об'єктів фінансових правовідносин. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Встановлено, що еволюціонує під впливом розвитку загальної теорії права, наукова думка про категорію «об'єкт правовідносин», у правовій доктрині різних часів значно відрізняється, що обумовлено низкою чинників соціально-економічного, філософсько-правового та ідеологічного характеру.

З'ясовано, що наукові концепції розуміння категорії «об'єкт правовідносин» у різні часи висвітлювали такі питання, як: визначення кола матеріальних чи нематеріальних благ, які належать до числа об'єктів правовідносин, місце вказаної категорії у структурі правовідносин, сутність її правової природи, що дозволило об'єкту правовідносин пройти доволі складний шлях від звичайного предмета, з приводу якого виникають правовідносини, до структурованої категорії, яка визначає зміст правовідносин та їх суб'єктний склад.

2. Досліджено дві основні теорії щодо розуміння сутності поняття «об'єкт правовідносин»: моністична (об'єкт правовідносин – це лише дії зобов'язаних суб'єктів або результат таких дій) і плюралістична (об'єкт правовідносин – це матеріальні та нематеріальні предмети і явища об'єктивної реальності). У ході дослідження доведено, що найбільш раціональною є концепція, у якій об'єкт правовідносин розглядається в якості засобу розмежування публічно-правових та приватно-правових відносин у суспільстві.

Обґрунтовано, що самостійність об'єкта у структурі правовідносин визначається наступними чинниками: філософське розуміння об'єктивної реальності, яка складається з предметів матеріального та нематеріального світу; незалежність об'єкта від конкретної особи, навіть у межах правового поля;

санкціонованість державою шляхом включення до переліку благ та явищ, які підлягають правовому захисту.

3. Запропоновано ідею наявності в об'єкта правовідносин поряд із правовою, суспільної природи, яка існує самостійно, однак у разі виникнення правовідносин починає взаємодіяти з правовою. Встановлено, що така взаємодія відбувається при позиціонуванні об'єкта у правовідносинах, що потребує врахування не тільки його правових властивостей, а й суспільних.

Обґрунтовано можливість існування такої властивості об'єкта, як юридична нейтральність, під якою слід розуміти стан, який має постійний або тимчасовий характер та виключає можливість даного блага бути елементом структури правовідносин, і, як наслідок, унеможлиблює виникнення та реалізацію суб'єктивних прав щодо нього. При цьому, юридично нейтральний об'єкт варто розглядати як соціальну категорію, оскільки він має лише суспільну природу, до моменту спрямування на нього засобів правового регулювання.

4. Запропоновано під методом дослідження об'єкта фінансових правовідносин, розуміти сукупність прийомів, засобів та способів, застосування яких сприяє систематизації уявлень про об'єкт фінансових правовідносин, дозволяє визначити роль та місце даного елемента у структурі правовідносин, а також формує наукову позицію щодо етапів становлення зазначеної категорії в теорії фінансового права.

Доведено, що при аналізі об'єктів фінансових правовідносин, найбільш прийнятним є інтерсуб'єктивізм, тобто підхід до розуміння правових явищ, який являє собою синтез об'єктивізму і суб'єктивізму та дозволяє встановити міцний зв'язок між суспільною та правовою природою об'єктів фінансових правовідносин, а також забезпечує баланс окремих елементів правовідносин.

5. Запропоновано під об'єктом фінансових правовідносини розуміти явище реальної дійсності (матеріальне чи нематеріальне благо), з яким фінансово-правові норми пов'язують інтерес суб'єктів фінансових правовідносин, який забезпечується шляхом виникнення, реалізації та охорони їх юридичних прав і обов'язків.

Під час дослідження встановлено, що об'єкт фінансових правовідносин слід відмежовувати від предмета правового регулювання, оскільки об'єкт – це передусім матеріальні та нематеріальні блага, на які спрямовано інтерес учасників фінансових правовідносин, тоді як предмет являє собою однорідну групу суспільних відносин (відносини у сфері фінансової діяльності та фінансового контролю), в межах якої діють специфічні правові норми, які надають даним відносинам статусу правових.

6. Здійснена класифікація об'єктів фінансових правовідносин за наступними критеріями: за формою (матеріальні, нематеріальні); за специфікою правовідносин (об'єкти митних, бюджетних, податкових, банківських правовідносин; об'єкти відносин у сфері кредитування та страхування; об'єкти відносин у сфері здійснення фінансового контролю та організації фінансів державних та муніципальних підприємств, установ та організацій); за ознаками суспільної природи (прості, складні); за структурою (складоутворюючі,

процесуальні); за станом (первинні, похідні); за строком існування в межах об'єктивної реальності (постійні, тимчасові); за джерелом походження суспільної природи (об'єкти, утворені за допомогою природних чинників; об'єкти, монополія утворення яких належить державі; об'єкти, які утворені як державою, так й іншими суб'єктами).

7. З'ясовано, що об'єктоздатність об'єктів фінансових правовідносин необхідно розглядати як сукупність властивостей та якостей матеріальних та нематеріальних благ, які є передумовою їх правового обігу та основним чинником, що визначає обсяг правосуб'єктності учасників фінансових правовідносин та характеризує правову природу того чи іншого блага, жодним чином не відображаючи його суспільної природи. У ході дослідження встановлено, що низка об'єктів фінансових правовідносин залишаються юридично нейтральними в силу відсутності їх визначення на нормативно-правовому рівні. У кожному з таких випадків, запропоновані авторські визначення конкретних об'єктів, формалізація яких виключить ймовірність існування в межах сфери фінансової діяльності безоб'єктних правовідносин.

Встановлено, що загальними властивостями об'єкта фінансових правовідносин, є ознаки, які розкривають правову природу матеріального чи нематеріального блага, тобто характеризують його роль у структурі правовідносин та відображають момент виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. До їх числа слід зарахувати: можливість трансформації суспільної та правової природи об'єкта; можливість мати подвійну суспільну природу; можливість відтворення первинного стану об'єкта фінансових правовідносин, який було змінено в силу активних дій учасників правовідносин; можливість відчувати на собі вплив сторонніх чинників (природних, суспільних, людського фактору тощо).

Встановлено, що загальні якості об'єкта фінансових правовідносин – це риси матеріального або нематеріального блага, які є правовим втіленням суспільної природи об'єкта, тобто вони окреслюють межі цільового призначення блага, в межах яких інтерес учасників правовідносин є правомірним. До їх числа доцільно віднести: наявність загального та локального характеру; належність матеріального чи нематеріального блага до реальної дійсності; належність до об'єктів правового захисту; строковість або безстроковість існування в межах об'єктивної реальності; індивідуальність джерела походження об'єкта.

8. Обґрунтовано належність до складу об'єктів бюджетних правовідносин як матеріальних, так і нематеріальних благ (прості та складні; тимчасові та постійні; загальні та локальні), що обумовлено глобальністю бюджетно-правового регулювання, яке охоплює найважливіші сфери суспільного життя (соціальний захист, освіта, оборона, охорона здоров'я, розвиток виробництва, державні закупівлі та інше).

Встановлено, що специфічними властивостями об'єктів бюджетних правовідносин є: наявність особливих умов виникнення (імперативні та диспозитивні), які відображають форму залучення, мобілізації та використання коштів; залежність від суспільної природи інших об'єктів бюджетних

правовідносин; наявність різної юридичної сили, яка впливає на інтерес суб'єктів та їх правовий статус.

З'ясовано, що специфічними якостями об'єктів бюджетних правовідносин є: перевага правової природи над суспільною, яка досягається за рахунок застосування засобів правової регламентації; індивідуальність джерел походження; можливість утворення нової суспільної природи при збереженні попередньої; ситуативність умов виникнення об'єкта; багаторівневість, яка обумовлена принципом вертикалі влади; здатність впливати на суб'єктів поза бюджетними правовідносинами.

9. Доведено, що об'єкт податкових правовідносин слід розглядати як сукупність матеріальних (цільове призначення яких розглядається у якості джерела податкових надходжень до відповідного бюджету) та нематеріальних благ (суспільна природа яких залишаючись незмінною, отримує під впливом правової природи нові специфічні риси).

Визначено, що специфічними властивостями об'єктів податкових правовідносин є: багатокомпонентність суспільної та правової природи, яка передбачає цілісність окремих компонентів (вартісні, кількісні, фізичні та інші характеристики); наявність конституційних витоків правової природи; самостійність суспільної та правової природи блага, які у своїй сукупності позиціонують його в межах об'єктивної реальності.

Запропоновано специфічними якостями об'єктів податкових правовідносин, вважати такі: здатність залишатися юридично нейтральною категорією доти, доки не отримує правову природу інший процесуальний об'єкт; можливість відчувати вплив суб'єкта податкових правовідносин, який визначатиме момент виникнення іншого виду податкових правовідносин щодо даного об'єкта.

10. Доведено можливість групування об'єктів банківських правовідносин у такі групи: організаційно-розпорядчі об'єкти (пов'язані з правовідносинами у сфері реєстрації, ліцензування, ліквідації банків, здійснення нагляду за їх діяльністю та банківською звітністю); банківські та фінансові послуги (пов'язані з правовідносинами у сфері залучення у вклади коштів та банківських металів, відкриття та ведення поточних рахунків, розміщення залучених у вклади коштів, інкасації, зберігання цінностей та оренди індивідуального банківського сейфу (комірки), укладання агентських та кредитних договорів тощо); банківська інформація (пов'язана із правовідносинами у сфері обігу інформації щодо діяльності та фінансового стану клієнтів та банків); інвестиційні об'єкти (пов'язані із правовідносинами у сфері інвестиційної діяльності банків, випуском банками цінних паперів (інвестиційних монет), проведення лотерей тощо); деліктні банківські об'єкти (пов'язані з правовідносинами у сфері порушення банківського законодавства).

Запропоновано об'єкти валютних правовідносин виокремити у дві основні групи: об'єкти приватних валютних правовідносин (матеріальні блага, які характеризуються специфічною суспільною та правовою природою та утворюють узагальнену категорію «валютні цінності», що позиціонується як самостійний об'єкт правовідносин) та об'єкти публічних валютних

правовідносин (сукупність нематеріальних благ зі складною правовою природою, що пов'язані з встановленим порядком здійснення валютних операцій, валютного контролю, валютного регулювання та виконання валютних зобов'язань).

Визначено, що специфічними властивостями об'єктів банківських та валютних правовідносин є: абстрактність суспільної природи (приспосованість під конкретну групу суспільних відносин); наявність спільної правової природи при збереженні індивідуальної суспільної природи; екстериторіальність (формалізація не тільки на рівні національного законодавства, а й на рівні законодавства країни походження).

Встановлено, що об'єктам банківських та валютних правовідносин притаманна наявність таких специфічних якостей: здатність мати подвійну суспільну природу, яка може трансформуватися у процесі руху коштів; здатність обмеження суб'єктного складу правовідносин; здатність зберігати свою попередню правову природу, при позиціонуванні на законодавчому рівні нової правової природи; подвійність правової природи.

11. Визначено, що об'єкт митних правовідносин – це сукупність матеріальних (товари, транспортні засоби тощо) та нематеріальних благ (порядок проведення митних процедур, порядок притягнення до відповідальності за порушення митних правил тощо), які входять до сфери митно-правового регулювання та пов'язані з фактом переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон держави.

З'ясовано, що специфічними властивостями об'єктів митних правовідносин є: відсутність у більшості благ об'єктного складу власної суспільної природи, уособленням якої стала їх правова природа; динамічність правової природи, тобто здатність змінюватися під впливом зовнішніх чинників; здатність трансформації суспільної природи під впливом правової природи блага; здатність встановлення зв'язків з природою інших благ.

Запропоновано специфічною якістю об'єктів митних правовідносин вважати скомбінованість суспільної та правової природи, тобто позиціонування блага за допомогою одночасного поєднання декількох сфер правового регулювання, а саме митної, податкової, бюджетної та зовнішньоекономічної.

12. Сформульовано авторські визначення об'єктів окремих видів фінансових правовідносин, які на сьогодні не знайшли свого нормативно-правового закріплення у чинному законодавстві, що призводить до існування у сфері публічної фінансової діяльності безоб'єктних правовідносин. Зокрема, запропоновано наступні дефініції:

а) об'єкт оподаткування – це усі матеріальні та нематеріальні блага, які існують в межах об'єктивної реальності, мають певні фізичні, вартісні та кількісні характеристики, з наявністю яких законодавець передбачає виникнення у платника податку обов'язку сплати податків;

б) податкова звітність – це будь-яка звітність (фінансова, статистична, облікова, звітність про обчислення та сплату податків, деклараційна та інша), яка відображає окремі аспекти справляння податків і зборів;

в) військовий податок – це обов’язковий, безумовний платіж, що справляється з платників податку на час введення в країні військового стану та використовується для забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань, які приймають участь у забезпеченні незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

г) митне забезпечення – це сукупність технічних та технологічних засобів, які використовуються контролюючими органами для фіксації результатів митного контролю та митного оформлення.

13. У ході дослідження запропоновано внести зміни та доповнення до:

- пункту 1 статті 2 Бюджетного кодексу України – щодо заміни визначень термінів «бюджет» і термін «державний бюджет», що дасть змогу уникнути безоб’єктності вказаної категорії в межах бюджетних правовідносин;

- Митного кодексу України – щодо заміни терміна «орган доходів і зборів» на термін «контролюючий орган», що дасть змогу уніфікувати термінологію чинного фінансового законодавства;

- статті 4 Митного кодексу України – з приводу доповнення її поняттям «митне забезпечення», що дасть змогу удосконалити термінологічний апарат митного законодавства України;

- статті 14 Податкового кодексу України щодо доповнення її поняттям «податкова звітність», що дасть змогу виключити безоб’єктність цієї категорії в межах податкових правовідносин;

- статті 22 Податкового кодексу України щодо доповнення її поняттям «об’єкт оподаткування», що сприятиме конкретизації окремих положень податкового законодавства України;

- статті 161 Перехідних положень Податкового кодексу України щодо заміни терміна «військовий збір» на термін «військовий податок», що сприятиме удосконаленню податкового законодавства за рахунок використання більш коректної термінології.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у вітчизняних наукових фахових виданнях:

1. Максименко В.М. До питання розуміння поняття «об’єкт правовідносин» у загальній теорії права. *Правові системи*. 2017. № 5/6. С. 41-50. URL : http://legalsystems.net.ua/wp-content/uploads/2019/10/“ПРАВОВІ-СИСТЕМИ”_2017_5_6.pdf

2. Максименко В.М. Об’єкт оподаткування як елемент об’єктного складу податкових правовідносин. *Правові системи*. 2018. № 1/2. С. 148-155. URL : http://legalsystems.net.ua/wp-content/uploads/2021/01/“ПРАВОВІ-СИСТЕМИ”_2018_1_2.pdf

3. Максименко В.М. До проблеми еволюції концепцій дослідження категорії «об’єкт правовідносин». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2019. № 40. С. 61-64.

4. Максименко В.М. Теоретико-правовий аналіз об’єктного складу валютних правовідносин. *Право і суспільство*. 2019. № 5-1. С. 192-198.

5. Максименко В.М. Теоретико-правовий аналіз методів дослідження об'єктів фінансових правоотношень. *Leges si Viata*. 2019. № 11/2. С. 65-68.

6. Максименко В.М. Поняття та правова характеристика об'єктів нормотворчих бюджетних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. № 58 С. 46-49.

Апробація результатів наукового дослідження:

7. Максименко В.М. Становлення категорії «об'єкт правовідносин» у поглядах вчених Стародавнього світу. *Правотворчість та правозастосування у демократичній державі: теорія і практика* : збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», (м. Київ, 3 жовтня, 2019 року). Київ : ТОВ «Редакція «ПТУ», 2019. С.24-25.

8. Максименко В.М. Методологічні підходи при дослідженні об'єктів фінансових правовідносин. *Правове регулювання суспільних відносин: перспективні напрями на шляху до сталого розвитку* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 4–5 жовтня 2019 р. Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2019. С. 72-74.

9. Максименко В.М. Щодо питання моністичної теорії розуміння поняття «об'єкт правовідносин». *Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрями його вдосконалення* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 11-12 жовтня 2019 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 12-14.

10. Максименко В.М. Щодо тлумачення поняття «об'єкт правовідносин» у теорії фінансового права. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 1-2 листопада, 2019 р. Дніпро : ГО «Правовий світ», 2019. С. 45-47.

11. Максименко В.М. Загальна характеристика об'єктів бюджетних правовідносин. *Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 10-11 січня 2020 р. Дніпро : ГО «Правовий світ», 2020. С. 94-97.

АНОТАЦІЯ

Максименко В.М. Об'єкти фінансових правовідносин. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2021.

Дисертацію присвячено системному дослідженню теоретичних і практичних питань природи та сутності категорії «об'єкт фінансових правовідносин». Досліджено основні концепції визначення категорії «об'єкт правовідносин» у загальній теорії права та проаналізовано підходи до розуміння даного правового явища. Розкрито сутність правової і суспільної природи об'єктів фінансових правовідносин та здійснена їх класифікація з використанням нових критеріїв. Визначено поняття «об'єкт фінансових

правовідносин» та систематизована методологічна основа дослідження даної правової категорії. Розглянуто проблему об'єктоздатності об'єктів фінансових правовідносин з виділенням її основних складових, а саме властивостей та якостей. Здійснено характеристику об'єктів окремих видів фінансових правовідносин з виділенням їх загальних і специфічних властивостей та якостей. Розкрито питання юридичної нейтральності окремих об'єктів фінансових правовідносин з детальним визначенням причин, що обумовили такий стан об'єкта. Проаналізовано випадки існування безоб'єктних фінансових правовідносин та чинники, які обумовили їх існування в межах правових реалій.

Ключові слова: фінансові правовідносини, об'єкт, властивості та якості, матеріальні та нематеріальні блага, правова та суспільна природа, об'єктоздатність, юридична нейтральність, методологія.

АННОТАЦІЯ

Максименко В.Н. Объекты финансовых правоотношений. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Хмельницкий университет управления и права имени Леонида Юзькова, Хмельницкий, 2021.

Диссертация посвящена системному исследованию теоретических и практических вопросов природы и сущности категории «объект финансовых правоотношений». Исследованы основные концепции определения категории «объект правоотношений» в общей теории права и проанализированы подходы к пониманию данного правового явления. Установлено, что за время эволюции данной категории, в теории права сложились две основные концепции объекта правоотношений (монистическая и плюралистическая), которые существенно отличаются пониманием природы и сущности данного элемента структуры правоотношений. Определено, что наиболее приемлемым подходом к пониманию природы объекта правоотношений, является интерессубъективизм, который обеспечивает баланс отдельных элементов структуры правоотношений.

Раскрыта сущность правовой и общественной природы объекта финансовых правоотношений и осуществлена их классификация с использованием новых критериев. В частности, под объектом финансовых правоотношений предложено понимать явление объективной реальности (материальное либо нематериальное благо), с которым финансово-правовые нормы связывают интерес субъектов финансовых правоотношений, который обеспечивается путем возникновения, реализации и охраны их юридических прав и обязанностей.

Рассмотрена проблема объектоспособности объектов финансовых правоотношений, с выделением её основных составляющих, а именно свойств и качеств. При этом установлено, что свойства представляют собой признаки, раскрывающие правовую природу материального или нематериального блага,

то есть характеризуют его роль в структуре правоотношений и отображают момент возникновения, изменения и прекращения финансовых правоотношений. Также определено, что качества – это черты материального или нематериального блага, являющиеся правовым отображением общественной природы объекта, то есть они определяют границы целевого назначения блага, в рамках которых, интерес участников правоотношений является правомерным. Особое внимание уделено юридической нейтральности отдельных объектов финансовых правоотношения, которую определено следующим образом: состояние объекта, которое имеет постоянный либо временный характер, и исключает возможность данного блага быть элементом структуры правоотношений, по причине невозможности возникновения и реализации по отношению к нему субъективных прав.

Осуществлена характеристика объектов отдельных видов финансовых правоотношений с выделением их общих и специфических свойств и качеств. Установлены случаи существования условно безобъектных правоотношений в рамках бюджетных, налоговых и таможенных правоотношений. Сформулированы авторские определения объектов, которые на данном этапе характеризуются состоянием юридической нейтральности. Анализ объектов отдельных видов финансовых правоотношений, проведен на основе объединения данных благ в рамках отдельных групп.

Ключевые слова: финансовые правоотношения, объект, свойства и качества, материальные и нематериальные блага, правовая и общественная природа, объектоспособность, юридическая нейтральность, методология.

SUMMARY

Maksymenko V.M. The Objects of Financial Legal Relations. – The manuscripts.

The dissertation on competition of a scientific degree of candidate of legal Sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of Management and Law, Khmelnytsky, 2021.

The dissertation is devoted to the systematic study of theoretical and practical questions the nature and essence of the category «object financial legal relations». The basic concepts regarding the definition of the category of «object relationship» in the General theory of law and approaches to the understanding of this legal phenomenon. The essence of the legal and public nature of objects of financial relations and their classification is carried out using the new criteria. Define the concept of «object financial legal relations» are systematized and methodological basis of the study of this legal category. The problem about castrate objects of financial relations with allocation of its major components, namely properties and qualities. Carried out characterization of objects of certain types of financial relationships with allocation of their general and specific properties and qualities. Deal with the issues of legal neutrality of individual objects of financial relations with a detailed definition of the reasons for this state object. Analyzed the cases of

existence financial relations and the factors that led to their existence in the legal realities.

The essence of the legal and social nature of the object of financial legal relations is revealed and their classification is carried out using new criteria. In particular, under the object of financial legal relations, it is proposed to understand the phenomenon of objective reality (material or intangible benefit), with which financial and legal norms link the interest of the subjects of financial legal relations, which is ensured through the emergence, implementation and protection of their legal rights and obligations.

The problem of objectability of objects of financial legal relations is considered, highlighting its main components, namely properties and qualities. Moreover, it has been established that properties are signs that reveal the legal nature of a material or intangible benefit, that is, they characterize its role in the structure of legal relations and reflect the moment of emergence, change and termination of financial legal relations. It is also determined that qualities are features of a material or intangible benefit, which are a legal reflection of the social nature of an object, that is, they determine the boundaries of the intended purpose of the benefit, within which the interest of the participants in legal relations is legitimate. Particular attention is paid to the legal neutrality of the individual objects of financial legal relationship, which is defined as follows: the state of the object, which has a permanent or temporary nature, and eliminates the possibility of the good to be legal structure element, due to the impossibility of the emergence and implementation in relation to his subjective rights.

The characteristics of objects of certain types of financial legal relations are carried out, highlighting their general and specific properties and qualities. Cases of existence of objectless legal relations within the framework of budgetary, tax and customs legal relations have been established. The author's definitions of objects, which at this stage are characterized by a state of legal neutrality, are formulated. The analysis of the objects of certain types of financial legal relations was carried out on the basis of combining these benefits within the framework of individual groups.

Key words: financial legal relationship, object, properties and qualities, tangible and intangible benefits of the legal and social nature, objectspawner, legal neutrality, methodology.

Підписано до друку __.__.2021. Зам. № __
Обсяг 0,9 друк. арк. формат 60x90/16. Наклад – 100 прим.

Надруковано у ТОВ «Хмельницький ЦНТІ»
29000, м. Хмельницький, вул. Свободи, 36
Тел. : (0382) 65-50-96